Enheten för vattentjänster
Livskraftscentralen i Sydöstra Finland
31.3.2026

Livskraftscentralen

Checklista för vattentjänstverk – nya verk

Instruktioner

De verk som uppfyller definitionen av vattentjänstverk ska följa bestämmelserna i lagen om vattentjänster.

Ett **vattentjänstverk** är en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster, **och**:

a. levererar vatten för användning som hushållsvatten till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller motsvarande minst 50 personers behov, **eller**
b. tar emot avloppsvatten (spillvatten i lagen) till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller från minst 50 personer.

Anmälan om incidenter och störningssituationer

Tidsfrist: omedelbart **Uppgift:** fortlöpande

- Vattentjänstverket ska utan dröjsmål anmäla till livskraftscentralen alla incidenter som kan störa eller i betydande grad stör tillhandahållandet av vattentjänster. Anmälan till livskraftscentralen görs med blanketten: Anmälan om avvikelse för vattentjänstverk
- Störningar som påverkar **hushållsvattnets kvalitet** ska fortfarande anmälas till kommunens hälsoskyddsmyndighet.
- Störningar i avloppsvattennätet (**spillvattennätet** i lagen om vattentjänster) ska anmälas i enlighet med miljötillståndets krav, åtminstone till verkets tillsynsmyndighet (YLVA) eller kommunens miljöskyddsmyndighet.
- Vid en störningssituation ska vattentjänstverket informera **sina kunder**.

Mer information om anmälningsskyldigheten.

Upplysningsplikt

Tidsfrist: omedelbart **Uppgift:** årligen

Vattentjänstverket ska ge tillräcklig information om kvaliteten på det hushållsvatten som det levererar och om nivån på avloppsvattenreningen samt om hur avgifterna för vattentjänsterna bildas.

Ett verk som levererar hushållsvatten ska till sina kunder minst en gång per år, i samband med fakturan eller i någon annan lättillgänglig form, lämna uppgifter om följande:

- kvaliteten på hushållsvattnet
- vattenpriset och kundens förbrukning
- var verkets verksamhetsberättelse finns att läsa

Mer information om upplysningsskyldigheten och anvisningar för hur skyldigheten ska uppfyllas.

Inlämning av uppgifter om vattentjänster

Tidsfrist: senast 1.5 **Uppgift**: årligen

Vattentjänstverket ska en gång per år lämna uppgifter om vattentjänsterna till informationssystemet för vattentjänster (VEETI). Uppgifterna ska lämnas in senast i slutet av april. Om bokslutet inte har fastställts vid denna tidpunkt kan de ekonomiska uppgifterna lämnas in senare.

Verket ska dessutom se till att de grundläggande uppgifterna om verket i VEETI är uppdaterade. Kontaktuppgifterna i systemet används för information, så verket ska uppdatera dem vid behov.

Bokföring och verksamhetsberättelse

Tidsfrist: inom 6 månader från räkenskapsperiodens utgång **Uppgift**: årligen

Vattentjänstverket ska för varje räkenskapsperiod upprätta en balansräkning, en resultaträkning och en finansieringsanalys. Dessutom ska verket upprätta en verksamhetsberättelse där de centrala ekonomiska uppgifterna presenteras tydligt och på ett lättbegripligt sätt. Lagstiftningen innehåller detaljerade innehållskrav för verksamhetsberättelsen.

De ekonomiska handlingarna ska upprättas i enlighet med bokföringslagen och ska granskas av en revisor. Verksamhetsberättelsen samt leveransvillkoren för vattentjänster och prissättningsgrunderna ska publiceras antingen på verkets egna webbsidor eller i tjänsten vatten.fi. Uppgifterna till vatten.fi (Vattentjänstverkens nyckeltal) kan läggas in via VEETI-systemet.

Skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet

Tidsfrist: omedelbart, för riskbaserad övervakning senast 12.7.2027 **Uppgift:** fortlöpande

Vattentjänstverket ska hålla sig informerad om påverkan av sin verksamhet och de risker som är förknippade med den. Därför ska verket övervaka mängden och kvaliteten på det råvatten som används, skicket på sin vattentjänstegendom samt mängden läckvatten i verkets hushållsvatten- och avloppsvattennät (spillvattennät i lagen).

Verk som har egen vattenförsörjning ska övervaka det råvatten de använder. De parametrar som kontrolleras väljs utifrån den riskhantering som görs enligt hälsoskyddslagen. Verket ska lämna in uppgifter om observationsplatser och resultaten av kontroll till det datasystem för miljövårdsinformation. Verket ska dessutom säkerställa att råvattenresultaten levereras till datasystemet via laboratoriet.

Mer information om riskhanteringsplanering.

Egendomsförvaltning

Tidsfrist: 1.1.2028 **Uppgift:** vart tredje år

Vattentjänstverket ska utarbeta en egendomsförvaltningsplan. Syftet med planen är att säkerställa att verket kan sköta vattentjänsterna och upprätthålla deras driftssäkerhet. Verket ska också se till att de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna förblir skäliga och rättvisa.

Egendomsförvaltningsplanen ska lämnas till kommunen och till livskraftcentralen för kännedom. Planen ska hållas uppdaterad och revideras minst vart tredje år.

Planen lämnas in till livskraftcentralen via en datasäker blankett: https://asiointipalvelu.ahtp.fi/forms/3405045

Avgifter

Tidsfrist: räkenskapsperioden efter egendomsförvaltningsplanen **Uppgift**: årligen

Vattentjänstverket ska ta ut en grundavgift och en bruksavgift av sina kunder. Dessutom kan verket ta ut en anslutningsavgift och andra nödvändiga avgifter. Avgifterna ska vara skäliga och rättvisa för alla kunder. Genom avgifterna täcks verkets kostnader, såsom investeringar, reparationer av nätet och andra utgifter enligt egendomsförvaltningsplanen.

Vattentjänstverket ska årligen, i samband med justeringen av avgifterna, bedöma om grunderna för avgifterna uppfylls på ett korrekt sätt.

Beredskap

Tidsfrist: 1.1.2030 **Uppgift**: vart sjätte år och vid behov

Vattentjänstverket ska förbereda sig för incidenter och störningssituationer samt säkerställa att vattentjänsterna fungerar även under störningar. Beredskapen kräver samarbete med andra vattentjänstverk som är anslutna via nät, kommunen, tillsyns och räddningsmyndigheterna samt vid behov andra centrala aktörer.

Verket ska ingå skriftliga avtal med leverantörer av kritiska material och tjänster, underleverantörer och kommunen. Vid behov ska personreserveringar enligt värnpliktslagen ansökas och uppdateras minst vart tredje år.

Verket ska utarbeta en beredskapsplan som beskriver verkets riskhantering och arrangemang för att förbereda sig för störningssituationer. Verket ska regelbundet öva sin verksamhet och genomföra de åtgärder som planen förutsätter.

En uppdaterad beredskapsplan lämnas till tillsyns- och räddningsmyndigheterna samt på begäran till kommunen. Vid inlämningen ska informationssäkerheten iakttas. Till livskraftcentralen lämnas planen in med en datasäker blankett: *Vattentjänstverkets plan*. Planen är en sekretessbelagd handling.

Närmare anvisningar för att utarbeta en beredskapsplan.

Uppgifter om ledningsnätens placering i maskinläsbar geografisk form

Tidsfrist: 1.1.2031 **Uppgift:** vid behov

Vattentjänstverket ska omvandla uppgifterna om ledningsnätens placering till maskinläsbar geografisk information. Nätuppgifterna kan vara lagrade i verkets egna system, centralt i kommunens databas eller i karttjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer eller konsulter.

Det måste dock alltid säkerställas att kritisk nätinformation inte är offentligt synlig eller tillgänglig.

Förvaltning och avtal

Tidsfrist: 1.1.2031 **Uppgift:** vid behov

Vattentjänstverkets anslutnings- eller tjänsteavtal ska ingås skriftligen eller elektroniskt på ett sådant sätt att avtalet inte kan ändras ensidigt och att det är tillgängligt för vardera parten.

De allmänna leveransvillkoren för vattentjänster ska utarbetas så att de är skäliga och rättvisa.

Vattenverksföreningen (VVY) har tagit fram en modell för allmänna leveransvillkor för vattentjänstverk (på finska): Yleiset toimitusehdot - Malli - VVY

Prisavdrag och skadestånd vid fel

Tidsfrist: omedelbart **Uppgift:** fortlöpande

Det föreligger fel inom vattentjänsterna om tjänsten eller vattenkvaliteten inte motsvarar avtalet eller bestämmelserna, eller om tjänsten avbryts utan godtagbart skäl. Kunden har rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet, och ett avbrott som varar mer än 12 timmar berättigar till minst två procents avdrag på de årliga avgifterna.

Vattentjänstverket ansvarar för person- och egendomsskador som orsakas av felet samt för de ekonomiska förluster som drabbar kunden. Indirekta skador — såsom inkomstbortfall eller andra svårförutsebara olägenheter — ersätts endast om felet beror på vårdslöshet från verkets sida.

Mer information: lagen om vattentjänster 27 § och 28 §

Kommunens förköpsrätt

Tidsfrist: omedelbart – vattentjänstverket ska anmäla köpet till kommunen

Kommunen har förköpsrätt vid försäljning av ett vattentjänstverk eller dess vattentjänstegendom. Säljaren av det berörda verket eller vattentjänstegendomen ska anmäla köpet till kommunen.

Ett andelslag eller dess egendom får säljas eller överlåtas endast till kommunen, till ett kommunägt vattentjänstverk eller till ett annat vattentjänstandelslag.

Deltagande i kommunens vattentjänstplanering

Tidsfrist: 1.1.2028 **Ansvar**: kommunen **Skyldighet**: vattentjänstverken ska delta i arbetet

Alla vattentjänstverk som är verksamma inom kommunen ska delta i utarbetandet av kommunens vattentjänstplan. I planen presenteras till exempel hur vattentjänsterna produceras i kommunens olika områden samt hur samarbetet ordnas mellan de olika aktörerna.

Skyldigheter för vattentjänstverk med verksamhetsområde

Kommunen kan fastställa ett verksamhetsområde för ett vattentjänstverk. Detta behövs dock inte för alla verk. Enligt lagen måste kommunen fastställa ett verksamhetsområde åtminstone för detaljplaneområden, för största delen av tätorterna samt eventuellt för vissa särskilda områden, såsom grundvattenområden eller känsliga strandområden.

Om ett vattentjänstverk har fått ett fastställt verksamhetsområde är det verkets uppgift att sköta vattentjänsterna inom området. Fastigheter som ligger inom verksamhetsområdet är skyldiga att ansluta sig till verkets vatten- och avloppsnät. Verket har även skyldighet att säkerställa att anslutningspunkterna finns i fastighetens närhet.

Förbud att leda in dagvatten i spillvattenavlopp

Vattentjänstverket ska se till att dagvatten från fastigheter inte leds in i verkets spillvattenavlopp. Stora mängder extra vatten kan leda till att nätets kapacitet överskrids, varvid avloppsvatten kan läcka ut till marken från pumpstationer. Dessutom försämrar det extra vattnet avloppsreningsverkets reningseffektivitet och kan också orsaka

förbiledningar vid reningsverket, vilket innebär att avloppsvatten leds ut i vattendrag obehandlat eller endast efter förbehandling.

Länkar för vidare information

- Lag om vattentjänster | 119/2001
- Statsrådets förordning om vattentjänster | 1173/2025